

NOTA TER BESLUITVORMING

Inhoudelijke samenvatting consultatie FSC

Auteurs: Edward van Gelderen

Track: Ontwikkeling & Standardisatie

Datum: 17-11-2023

Deze samenvatting is het resultaat van de inhoudelijke analyse van de feedback die opgehaald is tijdens de consultatie.

Respondenten

26 organisaties hebben de consultatie ingevuld. Gemeenten zijn vertegenwoordigd door oa Rotterdam, Utrecht, 's-Hertogenbosch, Nijmegen, Enschede, Haarlemmermeer, Emmen en Deventer. VDP heeft ook haar feedback gegeven. Qua leveranciers is de consultatie ingevuld door: Enable-U, Pink Roccade, Sigmax, Metaobjects, Delta10, Messagedesign BV, Maykin en Visma Roxit BV. En landelijk hebben deelgenomen: Ministerie Justitie en Veiligheid, Dienst Uitvoering Onderwijs, Logius en Stichting RINIS.

De rollen/functies van de respondenten variëren tussen CTO of aanverwante functies tot software ontwikkelaar en (enterprise/solution/informatie) architect naar integratie specialist en (strategisch) informatie adviseur.

In het totaal zijn er 149 kwalitatieve antwoorden gegeven.

Conclusies uit de consultatie

100% van de respondenten is voor een gestandaardiseerde wijze van gegevensuitwisseling ter bevordering van technische interoperabiliteit.

De overige kwantitatieve vragen geven een diffuus beeld wanneer de reden achter het ja/nee antwoord betrokken wordt. De feedback op deze vragen worden daarom kwalitatief verwerkt.

In de resultaten van de consultatie zijn een aantal thema's te herkennen. Dit zijn in willekeurige volgorde:

- Communicatie
- Implementatie strategie

- Besluitvorming
- Technisch inhoudelijk
- Transitie plan

Hierna volgt per thema een samenvatting met een duiding, gevolgd door een link naar de Gartner objectiveringsrapportage. Als externe bijlage zijn toegevoegd de basis data en de daaruit volgende gecategoriseerde data toegevoegd ter ondersteuning van de samenvattingen en conclusies.

Communicatie

De documentatie in combinatie met de testsuite en de open source implementatie is voor het technische publiek goed te volgen en men begrijpt hoe het een zich verhoudt tot het ander. Hoe verder iemand zich van de 'echte' techniek bevindt, in combinatie met hoe minder men betrokken is (geweest) bij de ontwikkeling van de FSC standaard, hoe meer vragen men heeft. Over de gehele linie is er behoefte aan uitleg op een minder technisch niveau. Hoewel in het verleden al veel aandacht geschonken is aan uitleg op diverse niveaus kan niet ontkend worden dat deze informatie versnipperd beschikbaar is. Sterker: op dit moment is meer te vinden over het oude NLX (verplichte software) dan over FSC (de standaard). Het is dus zaak om het verhaal in zijn geheel goed neer te zetten waaronder het nut en de noodzaak, de positionering in het landschap, hoe verhoudt FSC zich tot andere standaarden, het gemeentelijke standaardisatie traject én het landelijke standaardisatie traject, ervaringsverhalen, hoe het binnen Common Ground past en hoe het binnen een Federatief DataStelsel past, et cetera.

Daarnaast is er ook behoefte aan andere technische documentatie zoals: best practices, voorbeeld implementaties, stappenplannen, aansluitdocumentatie. Ook hiervoor geldt dat veel al beschikbaar is, maar versnipperd.

Heel specifiek wordt nog feedback gegeven op het positioneren van (nu nog) NLX als de integratie laag in het vijf lagen model van Common Ground. Daarmee is men het oneens en daar heeft men gelijk in: integratie is veel breder dan alleen de connectiviteit. Het aanpassen van deze positionering zou kunnen helpen bij het verwijderen van ruis, het kweken gezamenlijk begrip en zelfs het wegnemen van bepaalde weerstand.

Relevante conclusies/aanbevelingen in het Gartner rapport:

- Communicatie over NLX standaard moet worden toegesneden op de behoeften van de verschillende stakeholdergroepen
- Adresseer verschillende stakeholder behoeften in communicatie en zorg ervoor dat onboarding portal en testomgeving voor de standaard beschikbaar zijn.
- Beschrijf het gebruiksspectrum, de use cases en de spelers in het ecosysteem voor de standaard.

Implementatie strategie

Voornamelijk de gemeenten en haar leveranciers hebben aangegeven welke implementatie strategie ze de voorkeur geven om aan de standaard te voldoen. Dit is mooi verdeeld over de drie gegeven opties: volledige eigen implementatie, hybride oplossing en volledig gebruik van de referentie implementatie. Er lijkt geen causaal verband te zitten in het type organisatie en de voorkeur voor een strategie.

De organisaties die voor een volledige eigen implementatie kiezen, vinden dat ze bepaalde unieke behoeften hebben of gewoonweg niet afhankelijk van anderen willen zijn. De hybride keuze past de organisaties die vooral gebruik willen blijven maken van hun bestaande gateway en het gebruik van een van de referentie implementatie componenten hetzelfde beschouwen als andere externe software waar men nu ook al gebruik van maakt. Men ziet het als 'the best of both worlds' om snel compliant te kunnen zijn. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat het beheer van deze software georganiseerd moet worden. Dezelfde kanttekening wordt door gegeven door de organisaties die van plan zijn om de gehele referentie implementatie te gebruiken. Deze organisaties geven aan dat wanneer collectief een open source implementatie gebruikt wordt, men deze gezamenlijk kan doorontwikkelen en dat de standaard ook gemakkelijker doorontwikkeld kan worden doordat de hoeveelheid verschillende implementaties invloed heeft op de iteratiesnelheid van de standaard: meer verschillende implementaties betekent lagere iteratiesnelheid.

Relevante conclusies/aanbevelingen in het Gartner rapport:

- De software om integraties te implementeren is beschikbaar in de markt. Deze software kan worden geconfigureerd/uitgebreid voor keuzes die door het gemeentelijk ecosysteem worden gemaakt.
- Volledig in control zijn over de implementatie keuzes
- Ondersteuning van meerdere stelsels tegelijkertijd

Besluitvorming

De respondenten geven duidelijk aan behoefte te hebben aan standaardisatie. De organisaties die landelijk opereren geven aan dat de scope breder is dan het gemeentelijk perspectief waardoor ze behoefte hebben aan een landelijke standaard; het beperkt zich niet tot één organisatie of sector. Verschillende keren wordt verwezen naar verplichte standaarden die in het verleden al hebben bewezen wat de waarde is van een standaard wanneer deze breed omarmd wordt, zoals ebMS, StUF en BAG-api's.

Men heeft behoefte aan standaardisatie van FSC omdat leidt tot een verbetering van de interoperabiliteit tussen organisaties waarmee men verwacht dat de beheerslasten enorm dalen; geen handmatig werk meer, geen discussies over hoe iets zou moeten werken, etc. Deze feedback wordt over de gehele linie gegeven. Door een uniforme werkwijze, is automatisering van handelingen mogelijk waardoor de werkwijze efficiënter wordt en ontstaan nieuwe innovatieve mogelijkheden, welke ook meerwaarde hebben. Twee voorbeelden van deze innovaties zijn delegatie en transparante logging over de organisatiegrenzen heen.

Het duidelijk eenduidig uitdragen en handhaven van de FSC standaard is cruciaal voor (gemeentelijke) leveranciers. Ze geven aan dat VNG-R zelf voor onduidelijkheid zorgt door in eigen projecten geen oog te hebben voor FSC. HaalCentraal wordt hierbij meerdere malen specifiek genoemd. Men heeft behoefte aan een consistente richting zodat men kan investeren op een 'zeker' pad. Een duidelijk standpunt zal helpen bij het 'over de streep trekken' van afwachtende organisaties.

In 2024 zal ook een besluit genomen moeten worden over de toekomst van de referentie implementatie na 2024. Op dit moment ziet het overgrote merendeel een rol voor (een deel van) de referentie implementatie in hun organisatie. Voor deze organisaties helpt een duidelijk toekomstbeeld de juiste investeringskeuze te maken. Een analyse over dit specifieke onderwerp lijkt

logisch. Het heeft raakvlakken met een ogenschijnlijk luider wordende vraag vanuit gemeenten om meer en diepgaandere technische ondersteuning te geven aan gemeenten.

Vanuit de techniek is er nog een besluitvormingsvraagstuk genoemd. Deze staat bij de technische inhoudelijke samenvatting en conclusies bij ###.

Relevante conclusies/aanbevelingen in het Gartner rapport:

- NLX als standaard is nodig. NLX als software is enkel voor twee aspecten nodig: API directory en test suite voor de standaard.
- De beschikbaarheid van de referentie implementatie zal een versnellend effect hebben op de adoptie van de standaard.
- Beheer en onderhoud van de API directory en de test suite kan uitbesteed worden maar het is belangrijk regie te houden over deze onderdelen.
- De NLX standaard is tot stand gekomen via experimenten (werkende software). Deze aanpak is valide, maar de experimenteerfase heeft langer geduurd dan gemiddeld. Als gevolg daarvan is er een misperceptie ontstaan over wat NLX is.
- Door de onduidelijkheid over NLX als standaard is het niet duidelijk of het verplicht is deze te volgen binnen het gemeente-ecosysteem.
- De rol en positionering van de VNG ten aanzien van ontwikkeling en beheer van standaarden voor gemeenten moet nog verder worden vormgegeven.
- Ecosysteem-brede adoptie

Technisch inhoudelijk

Afhankelijk van de mate van gebruik van de referentie implementatie (zie implementatie strategie) heeft men behoefte aan een (geautomatiseerde) testsuite: meer gebruik van open source implementatie componenten zorgt voor minder behoefte aan een testsuite. Gezien de verdeling op de implementatie strategie vraag is het logisch om de huidige testsuite te automatiseren zodat zowel de hybride als de volledige eigen implementatie hier voordeel bij heeft.

###Men geeft ook aan dat er ook behoefte is aan out of the box implementaties op andere operating systems (Linux of Windows bijvoorbeeld) naast degene die nu al beschreven is (Haven). De vraag is of hoe dit past bij de Common Ground principes van nieuw naast oud en ook bij de het gebruik van de Haven standaard. De principes van Common Ground zouden argumenten kunnen zijn om geen aandacht aan andere technische implementaties te geven. Dit is een gesprek wat met het MT van VNG-R en het Common Ground board gevoerd moet worden want dit vertraagt meer ontwikkelingen. Scharen we als gemeenten (en als gevolg daarvan leveranciers) ons nu achter standaarden en implementeren we die collectief of blijven we hangen in het met elkaar eens zijn dat dit goed zou zijn?

Een aantal respondenten heeft een aantal zorgen, welke we niet onbenoemd willen laten. De meeste van deze zorgen kunnen opgelost worden door betere communicatie en uitleg of komen voort uit het oneens zijn met een bepaalde gekozen richting. We zullen deze zorgen duidelijk adresseren en op basis daarvan in gesprek gaan met deze organisaties.

Relevante conclusies/aanbevelingen in het Gartner rapport:

- Om standaardisatie bruikbaar te maken, moeten generieke en overheids standaarden verder gecontextualiseerd worden voor het Common Ground ecosysteem
- In lijn zijn met best practices en overheidsstandaarden
- Geavanceerde en fine-grained security mogelijkheden

Transitie plan

De feedback welke gaat over een transitie plan heeft raakvlakken met de feedback onder besluitvorming en communicatie. Het overgrote merendeel van de feedback komt voor rekening van leveranciers. Men verwacht dat budgetverantwoordelijke proceseigenaren nog onvoldoende begrijpen waarom ze moeten investeren in FSC. Men schat in dat de perceptie op dit moment ligt in de lijn van: investeren in het vervangen van iets wat goed werkt. De vraag is of dit een invulling is van de leveranciers, of dat dit daadwerkelijk bij gemeenten leeft. Dit zou bij gemeenten nagevraagd kunnen worden. Het lastige hierbij is dat een standaard als FSC, waar collectief gebruik een enorme factor is in de waarde, op individuele basis inderdaad als extra last gezien kan worden. Dit gedrag wordt ook beschreven bij de technische inhoudelijke samenvatting en conclusies bij ###. Een combinatie tussen communicatie en besluitvorming zou ervoor moeten zorgen dat hier geen vragen over bestaan.

Men geeft aan dan men behoefte heeft aan use cases, beschikbaarheid op diginetwerk, launching customers, ketens waarin de standaard gebruikt gaat worden. Beproevingen en proof of concepts gaan daar vaak aan vooraf en de leveranciers wachten op gemeenten om deze uit te voeren. Gemeenten (en ketenpartners) zijn zelf de accelerator van de adoptie: een eenduidige vraag zorgt voor het richten van en antwoord uit de markt. De behoefte aan ondersteuning uit de markt is afhankelijk van de beschikbare kennis binnen een organisatie gecombineerd met de gekozen implementatie strategie.

Aangezien gemeenten richting geven en snelheid en omvang bepalen van de transitie is het vooral zaak om een stap vooruit te zetten zodat vervolgens FSC compliant uitwisseling al beschikbaar is en de volgende stap in de transitie makkelijker te zetten is. Deze stap vooruit begint bij de eenduidige communicatie en besluitvorming. Vooruitlopend op besluitvorming of parallel daaraan ketens aanwijzen die de standaard gaat implementeren. Alle organisaties die deze stap zetten, krijgen ondersteuning gebaseerd op hun implementatie strategie. Interessant hierbij is te kijken naar welke andere standaard API's al beschikbaar zijn en deze als eerste te ontsluiten via FSC compliant uitwisseling. De eerste stap zal de meeste ervaringen en lessen opleveren die ook de meeste impact zullen hebben op de doorontwikkeling van de standaard. Het zo vroeg mogelijk zetten van deze eerste stap is dus enorm waardevol.

Relevante conclusies/aanbevelingen in het Gartner rapport:

- Gartner noemt alleen dat de testsuite en de directory tegelijk gelanceerd moeten worden. De feedback uit de consultatie is specifiek.